Baština Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

Srednjoročni plan Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

1972

Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

https://bastina.anubih.ba/handle/123456789/912

Preuzeto s Baštine Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

https://bastina.anubih.ba/

SREDNJOROČNI PLAN AKADEMIJE NAUKA I UMJETNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE

SREDNJOROČNI PLAN AKADEMIJE NAUKA I UMJETNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE

ANU BiH
АНУ БиХ

SARAJEVO, 1972.

Štampa: Metalurški institut "Hasan Brkić" Zenica

Za Štampariju: N. Soldin

ANU BiH
АНУ БиХ

Srednjoročni plan rada Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine predstavlja svojevrstan dokumenat nastao kao rezultat akumuliranog iskustva u protekloj aktivnosti Naučnog društva i iz njega nastale Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine. To je prvi pokušaj dugoročnijeg planiranja naučnog rada sa specifičnih pozicija Akademije u kojima se reflektiraju napori za realizaciju savremenih koncepata naučne politike, kao i posebna uloga Akademije u sadašnjem trenutku razvoja Republike Bosne i Hercegovine. Tako je izražena tendencija da se sa kratkoročnih i individualnih naučnih zahvata pojedinih tema, slobodno izabranih od strane članova Akademije, predje na krupnije i dugoročnije projekte čvršće vezane za tlo Republike i njen ekonomski i kulturni prosperitet i afirmaciju. U tom smislu pristupa se uvodjenju novih organizacionih oblika timskog rada koji, uz puno respektovanje Akademijinog naučnog korpusa, pritom uključuju i širi naučni potencijal Republike. To predstavlja, s jedne strane, otvaranje Akademije ka svježim idejama i aktuelnim zadacima, a, s druge strane,njenu orijentaciju u pravcu iniciranja i koordiniranja naučnih djelatnosti, što stavlja Akademiju u fokus razvojnih napora Republike. O ovim stremljenjima dato je šire obrazloženje u "Uvodnim napomenama", a sadržaji rada 15 istraživačkih projekata pokazuju da se radi o orijentaciji na osnovne probleme Republike, kao što su: prirodni resursi, zaštita čovjekove sredine, ishrana stanovništva, istorija naroda Bosne i Hercegovine, jezik i problemi perspektivnog razvoja i dr. Pored toga, eksplicirani su predvidjeni organizacioni oblici rada kao i zadaci u oblasti naučnih skupova i izdavačke djelatnosti.

Poželimo da se ovaj plan u cjelini ostvari i postane značajan doprinos savremenom razvoju i prosperitetu Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine.

SADRŽAJ

		Strana
I	UVODNE NAPOMENE	1
II	PRAVCI ISTRAŽIVANJA	7
	1. Izučavanje i sistematizacija prirodnih resursa Bosne i Hercegovine	7
	2. Zaštita prirodne sredine Bosne i Hercegovine	8
	3. Problemi energetike u Bosni i Hercegovini	10
	4. Istraživanje krša i unapredjenje prirode krškog područja	11
	5. Istraživanje pravaca razvoja poljoprivrede u brdsko-planinskom području Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine	11
	6. Istraživanje ishrane stanovništva u Bosni i Hercegovini	12
	7. Ekonomska istraživanja dugoročnog razvoja Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine	13
	8. Istorija naroda Bosne i Hercegovine	14
	9. Istorija književnosti Bosne i Hercegovine	15
	10. Istorija likovnih umjetnosti Bosne i Hercegovine	15
	11. Istraživanje u oblasti pravnih nauka	16
	12. Istraživanja na području filozofije i sociologije	16
	13. Muzikološka istraživanja	17
	14. Balkanološka istraživanja	17
	15. Lingvistička ispitivanja	17
III	ORGANIZACIONI OBLICI RADA	19
	1. Odjeljenje prirodno-matematičkih nauka	21
	2. Odjeljenje tehničkih nauka	22
	3. Odjeljenje medicinskih nauka	23
	4. Odjeljenje društvenih nauka	24
	5. Odjeljenje za književnost i umjetnost	26

		Strana
IV	INDIVIDUALNA AKTIVNOST ČLANSTVA	27
	A. Odjeljenje prirodno-matematičkih nauka	27
	B. Odjeljenje tehničkih nauka	28
	C. Odjeljenje medicinskih nauka	28
	D. Odjeljenje društvenih nauka	29
	E. Odjeljenje za književnost i umjetnost	29
V	KOMUNIKACIONA AKTIVNOST	31
	Skupovi	31
	Publikacije	32
	ANEKS (I)	35
	ANEKS (II)	41

ANU BiH АНУ БиХ

I UVODNE NAPOMENE

Uloga i mjesto Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, odnosno njena društvena funkcija u životu naše Republike, utvrdjeni su Zakonom o njenom osnivanju, a podrobnije razradjeni u statutarnim odredbama. Medjutim, sigurno je da se samo u tim okvirima ne iscrpljuje njena funkcija. Potrebe razvoja Bosne i Hercegovine nameću obaveze i zadatke da Akademija, u granicama svojih kadrovskih i materijalnih mogućnosti, maksimalno utiče na organizovano aktiviranje naučnog potencijala i drugih raspoloživih snaga u rješavanju problema značajnih za razvoj naše Republike.

Svojim aktivnostima Akademija treba da bude prisutna u svim manifestacijama našeg društvenog i privrednog života. To znači da mora biti živo zainteresovana za zbivanje u sredini u kojoj živi i djeluje, kako bi cjelokupni razvoj te sredine poprimio potpunije obilježje društva organizovanog na savremenim naučnim osnovama.

Akademiji - kao najvišoj organizaciji u oblasti nauke i umjetnosti - povjerena je dužnost da okuplja istaknute naučne radnike i umjetnike naše Republike, sa zadatkom da razvija naučnu misao, da vrši osnovna istraživanja i da, bilo sama ili u saradnji sa drugim naučnim organizacijama, podstiče naučni rad i aktivnosti naučnih organizacija i naučnih radnika. Osim toga, njoj je stavljeno u zadatak da njegovanjem i unapredjivanjem umjetnosti djeluje na planu podizanja kulturnog života naših naroda, odnosno, da proučava probleme izuzetno značajne za materijalni i duhovni napredak Bosne i Hercegovine. Sve to upućuje na činjenicu da je Akademija dužna da svoj rad usmjerava na najznačajnije probleme svih područja nauke i umjetničkog stvaralaštva, da proučava prirodna bogatstva i proizvodne snage, kao i opšta ekonomska i kulturna dostignuća Bosne i Hercegovine, te da se zalaže za praktičnu primjenu postignutih rezultata.

Pored aktivnog i organizovanog učešća u kreiranju opšte politike u oblasti nauka i umjetničkog stvaralaštva, Akademiji je najnovijim izmjenama i dopunama Zakona o Akademiji povjeren i zadatak da radi na podizanju i izgradjivanju naučnih radnika i umjetnika, kako bi se ubrzao proces osposobljavanja i usavršavanja što većeg broja nosilaca naučnih aktivnosti i aktivnosti u oblastima umjetničkog stvaralaštva.

Međutim, realizacija ovih obimnih i složenih zadataka je težak i odgovoran posao. Ona traži izuzetan napor svih članova i saradnika Akademije, kao i punu podršku, pomoć i razumijevanje svih društvenih faktora, odnosno društva u cjelini.

Svi prethodno izneseni zadaci koji stoje pred Akademijom opredjeljuju funkciju Akademije kao radne organizacije, pri čemu njen društveni značaj postaje sve izrazitiji i presudniji u životu naše Republike.

Zato je razumljivo što su njena dosadašnja nastojanja bila mahom usmjerena na stvaranje što povoljnijih kadrovskih, materijalnih i tehničkih uslova u cilju uspješnijeg i neposrednijeg angažovanja u svim poslovima koje nameće naš savremeni razvitak. S tim u vezi, moraju se i ubuduće tražiti i iznalaziti odgovarajuće organizacione forme i stalno prilagodjavati stil i način rada, kako bi što potpunije izvršavala svoje obaveze.

Nastavljajući rad bivšeg Naučnog društva Bosne i Hercegovine, Akademija je naslijedila i organizaciju i metod rada Društva, jer kadrovske i materijalne okolnosti u prvim godinama njenog postojanja nisu omogućavale novu, cjelishodniju organizaciju, koja bi obezbjedjivala savremeniji i efikasniji način rada prilagodjen dugoročnijim potrebama.

Tek 1967. godine, nakon prvog izbora novih članova, odnosno 1969. godine, nakon drugog izbora, znatnije je poboljšana struktura i zastupljenost članstva po oblastima nauka i umjetnosti, pa se i moglo pristupiti temeljitijoj reorganizaciji ranije strukture odjeljenja. Formirano je pet odjeljenja, uključujući i Odjeljenje za književnost i umjetnost. I pored toga, još uvijek se kao vrlo aktuelno postavlja pitanje povećanja broja članova, posebno pitanje smjelijeg izbora saradnika - sve u cilju bržeg, intenzivnijeg i efikasnijeg djelovanja. U tome treba tražiti opravdanost odluke prošlogodišnje Skupštine i razloge za nastojanje Akademije da se ubrza izbor novih članova, te da se organizovano i sistematski biraju saradnici iz redova mladjih naučnika i umjetnika, kako bi se stalno poboljšavala struktura članstva i stvorili potrebni uslovi za uspješniji rad odjeljenja i drugih organizacionih jedinica Akademije. Broj članova i saradnika Akademije još uvijek je nedovoljan za ovako široko zamišljene zadatke, kako su zacrtani u prvom srednjoročnom planu, jer danas Akademija broji ukupno 46 članova (23 redovna i 23 vanredna) i 11 saradnika.

Za širi razmah rada problem smještaja Akademije predstavlja još uvijek jedan od izuzetno važnih faktora. Može se očekivati da će se i ovo pitanje uspješno riješiti u toku ove, odnosno tokom iduće godine. Razumljivo da je ovako trasirana aktivnost Akademije uslovljena i većim finansijskim sredstvima, koja će se morati obezbjedjivati kako iz budžetskih dotacija, tako i iz drugih izvora.

U naporima za brži i ravnomjerniji društveno-ekonomski razvoj naše Republike i Akademija je svoja nastojanja usmjerila na to da, kao jedan od značajnih faktora razvoja, sebe postavi u položaj aktivnog činioca, nosioca i realizatora odredjenih istraživačkih zadataka, odnosno, da se u nekim slučajevima javlja kao inicijator, koordinator ili sufinansijer odredjenih projekata. Tu se uglavnom misli na krupnije i značajnije, društveno verifikovane istraživačke projekte, koji će isto vremeno biti okosnica dugoročnije Akademijine aktivnosti. Procjena njihovog doprinosa za razvoj Republike (jačanje njenih potencijala i razvoj nauke i umjetnosti u cjelini) trebalo bi da bude jedan od osnovnih kriterijuma pri njihovom izboru. Stoga je potrebno ispitati mogućnosti da se i lične preokupacije pojedinih članova i saradnika Akademije uklapaju u ove šire okvire.

Opredjeljujući se za dugoročno programiranje svoga rada, u kome bi se odražavala i suština naučne politike odredjenog perioda, Akademija je još od svog osnivanja nastojala da programi i planovi rada njenih odjeljenja i organizacionih jedinica - koji su dosad najčešće, iz razumljivih razloga, imali karakter vremenski ograničenih istraživanja od 1-3 godine - ustupe mjesto dugoročnijim interdisciplinarnim istraživanjima problematike, koja je od posebnog interesa i za razvoj nauke i za cjelokupni razvitak Bosne i Hercegovine. To su zapravo osnove od kojih je naša prošlogodišnja Skupština pošla u utvrdjivanju principa na kojima treba da se radi ovaj srednjoročni plan. Naime, Skupština je ocijenila da je ovakav prilaz izradi dugoročnijeg plana rada opravdan kako sa stanovišta društvene funkcije naše Akademije, tako i zbog specifičnih potreba naše Republike, njenih kadrovskih i materijalnih mogućnosti.

Ovakav plan i program rada do 1975. godine izlazi po svome obimu iz okvira kadrovskih i materijalnih mogućnosti same Akademije. Medjutim, imala se u vidu činjenica da u našoj Republici postoje znatne snage koje u uslovima udruženog i organizovanog rada obezbjedjuju njegovo oživotvorenje, jer danas u Bosni i Hercegovini uspješno ra-

di razgranata mreža naučnih, visokoškolskih i kulturnih ustanova, zatim veći broj naučnih centara, razvojnih laboratorija i sl., u kojima je okupljeno preko 1500 naučnih radnika i stručnjaka, čiji je rad društveno priznat i čiji se rezultati rada potvrdjuju u svakodnevnoj praksi. O ovom značajnom intelektualnom faktoru Akademija vodi računa. Prema tome, da bi Akademija što potpunije i što dosljednije obavljala svoju društvenu ulogu na području nauke i umjetničkog stvaralaštva, i ulogu značajnog činioca u razvoju Bosne i Hercegovine, ona se mora sve čvršće povezivati sa nosiocima naučnog rada i mjetničkog stvaralaštva i sve upornije raditi na jačanju, njegovanju i razvijanju saradnje s naučnim i obrazovnim institucijama, kao i institucijama i organizacijama u oblasti privrede i društvenih djelatnosti. Njena je orijentacija bila i ostaje-da na poslovima koji su od opštedruštvenog interesa stalno uspostavlja i razvija ravnopravnu saradnju sa svim zainteresovanim institucijama, organizacijama, organima i dr., kako bi u ovakvoj sprezi, a na bazi samoupravnog dogovora, osigurala ravnopravno učešće svih interesenata i time opravdala i ispunila svoju ulogu kao organizator, inicijator, koordinator i sudionik u utvrdjivanju i rješavanju povjerenih joj zadataka.

U vezi s prethodno iznesenim, biće potrebno da se uspostavi čvršća veza i dogovor sa predstavnicima Univerziteta, fakulteta, visokih škola, zakonom ovlašćenih za vršenje naučnih aktivnosti, zatim sa predstavnicima samostalnih naučnih, kulturno-umjetničkih ustanova raznih asocijacija i zainteresovanih pojedinaca, kao i sa predstavnicima privrede, društvenih djelatnosti, oružanih snaga i drugim društveno-političkim faktorima. Na tom samoupravnom dogovoru utvrdiće se oblici i drugi modaliteti saradnje i zajedničkih akcija u cilju organizovanijeg iskorištavanja raspoloživih snaga i sredstava.

Prema tome, Predsjedništvo Akademije će u narednom periodu, zajedno sa Odborom za organizaciju naučnog rada, Odborom za izdavačku djelatnost, Odborom za Biblioteku i dokumentaciju i Odborom za finansijsko-materijalno poslovanje Akademije, morati da ubrzano radi na realizaciji ovih prijedloga, kako bi se na vrijeme izvršile potrebne predradnje za uspješan start u periodu koji obuhvata srednjoročni plan.

Dosadašnje iskustvo i praksa dogovaranja evidentno ukazuju na korist i neophodnost ovakvog puta, jer on vodi punijem urastanju Akademije u sve pore društvenog i privrednog života naše Republike. U toku

takvih dosadašnjih dogovora iskristalisana je i potreba formiranja nekih odbora za izučavanje i obradu odredjene problematike,a sigurno je da će u kratkom vremenu doći do formiranja novih odbora,komisija, centara i sl., u cilju organizovanijeg i uspješnijeg rješavanja mnogih vitalnih problema našeg razvoja.

Naše cjelokupno dosadašnje iskustvo,kao i sve izrazitija briga i interesovanje naše bosanskohercegovačke društveno-političke zajednice, uvjeravaju nas da predloženi srednjoročni plan rada Akademije,koji se sastoji od pojedinačnih i zajedničkih planova pojedinih odjeljenja i njihovih organizacionih jedinica i obuhvata obradu 15 velikih projekata, 45 individualnih tema, održavanje 24 naučna skupa i savjetovanja i objavljivanje 68 svezaka raznih publikacija, odražava stvarne potrebe naše Republike, što predstavlja i garanciju da postoje realni uslovi za njegovo ostvarenje.

ANU BiH
АНУ БиХ

II PRAVCI ISTRAŽIVANJA

Na bazi dugogodišnjih iskustava stečenih u radu Naučnog društva i Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, kao i polazeći od osnovne koncepcije da se Akademija što više uključi u privredni, ekonomski, društveni i kulturni razvitak bosanskohercegovačkog društva, odjeljenja su, razmatrajući potrebe i mogućnosti, došla do formulacije jednog broja istraživačkih projekata, koji će u narednom periodu bi ti glavna preokupacija Akademije kao cjeline. Pri izboru tih tema ruko vodila su se, s jedne strane, njihovom aktuelnošću i potrebama sa stanovišta Republike Bosne i Hercegovine, a, s druge strane, kadrovskim mogućnostima Akademije, i to ne samo u smislu same realizacije istraživačkih projekata i njihovog finansiranja, nego više u smislu inicira nja i koordiniranja šireg rada na njima, mobilišući i postojeću institucionalnu bazu van Akademije, kao i sve zainteresovane, sa ciljem da se fokusira pažnja svih društvenih faktora na probleme za koje Akademija smatra da su u ovom trenutku od izuzetnog značaja. Tu se radi o 14 istraživačkih projekata, čija realizacija će biti ostvarena u raz nim organizacionim formama, o kojima će biti riječi u daljim izlaganjima. Kratak rezime tih podataka je slijedeći:

1. Izučavanje i sistematizacija prirodnih resursa Bosne i Hercegovine

Stepen izučenosti prirodnih resursa jedne regije je jedan od osnovnih indikatora njenog stepena razvoja, kao i jedan od osnovnih činilaca privrednog i ostalog razvoja u perspektivi. S obzirom na veliko bogatstvo prirodnih resursa i njihovu izvanrednu raznolikost, bilo u mrtvoj, bilo u živoj prirodi naše Republike, to predstavlja izvanredno širok, obiman i dugotrajan zadatak na kojem treba permanentno raditi. Kada su u pitanju resursi anorganskog ili fosilnog karaktera, onda u tu istraživačku oblast ulazi niz naučnih disciplina: geologija, geotehnika, hemijska i mehanička tehnologija materijala i druge nauke koje se dopunjuju i čine logičnu cjelinu, kao i rudarstvo, metalurgija i tome slično, zatim seizmologija i druge naučne discipline koje imaju nepo sredne veze sa ovom problematikom.

Medju mnogobrojnim pitanjima iz ovoga kompleksa posebnu pažnju privlači geološka problematika Bosne i Hercegovine, a posebno: facije mezozoika, inženjersko-geološke odlike geološke gradje, geološka is-

traživanja, mineralna bogatstva, pitanja pojedinih materijala za koje postoje posebni sirovinski uslovi, kao što su metali, keramički proizvodi i hemijski materijali itd. Drugi pravac predstavljaju resursi organskog karaktera, prvenstveno flora i fauna Republike. Tu su već definisani neki posebni problemi, kao dendroflora Bosne i Hercegovine, istraživanja šumskih zajednica, prirodni ekosistemi, tehnologija stočne proizvodnje i sl.

U Bosni i Hercegovini postoje brojne naučne institucije koje se bave ovim problemima. Njihov rad, pojedinačno uzet, je bogat i zapažen. Moglo bi se čak kazati da je upravo na ovom polju u poslijeratnom periodu najviše učinjeno u naučnom tretiranju terena i onoga što daje ova Republika u materijalnom pogledu. Medjutim, o svemu ovome nedostaju sveobuhvatni podaci pristupačni širem krugu zainteresovanih, na osnovu kojih bi se mogli izvući ubjedljivi zaključci ne samo o nivou toga rada, već i o širim mogućnostima i praktičnim konsekvencijama koje se odatle nameću. Ova činjenica se u suštini negativno odražava u praksi i umanjuje pravi značaj brojnih preduzetih i okončanih istraživačkih akcija, te, konačno, umanjuje i pravu valorizaciju tih resursa u širim jugoslovenskim okvirima. Jedan od bitnih razloga u ovome je nedovoljna koordinacija naučnog karaktera i nedostatak priznate ocjene i valorizacije, a samim tim i preporuka na odgovarajućem stručnom nivou. Tu se nameće zadatak da se, imajući u vidu akutne naučnoistraživačke momente, podstiče ovaj rad, da se prate rezultati i njihova usmjerenost, da se to ocjenjuje sa gledišta naših eminentnih potreba i da se, prema ukazanoj potrebi, sa ovim kretanjima upoznaju najviši nadležni organi u Republici.

2. Zaštita prirodne sredine Bosne i Hercegovine

Danas je veoma poznato da je savremeni razvoj populacije i tehnologije postavio pred cjelokupno čovječanstvo problem zaštite prirodne sredine, ukoliko se želi izbjeći alternativa samouništenja.

Medjutim, ovo pitanje je za Republiku Bosnu i Hercegovinu od posebnog značaja, pošto iznenadan porast stanovništva i industrijalizacije, uz hronično odsustvo kompleksnog sagledavanja i insuficijenciju investicionog kapitala, dovode do takvog stepena raubovanja flore i faune, zagadjivanja vode, vazduha i prostora, da opasnost od devastacije i ugrožavanja egzistencije stanovništva postaje sve očiglednija.

Problem je kompleksan i interdisciplinaran te zahtijeva učestvovanje širokog spektra specijalista, počevši od tehničara i biologa, pa do medicinskih i društvenih eksperata. Ovdje će biti navedeni samo neki aspekti, kao npr.:

Problemi uredjenja prostora, obuhvatajući probleme urbanizacije u Republici i probleme zaštite čovjekove sredine izazvane upravo negativnim posljedicama urbanizacije. Praktična pitanja urbanizacije rješavaju se u nas na mnogim mjestima na uredan i organizovan način, ali i na nelegalan i stihijski. Jednu od najnegativnijih posljedica stihijske organizacije predstavlja pojava bespravne izgradnje i njen odraz na prostorni i funkcionalni razvoj gradova u Bosni i Hercegovini. Ova pojava je u posljednje vrijeme prerasla u krupan problem, kako tehničko-urbanističke prirode, tako i socijalnog i političkog karaktera. Ovdje je, u prvom redu, nauka pozvana da kaže svoju riječ i da učestvuje u rješavanju ovog kompleksnog problema, za koji je već utvrdjeno da se ne može riješiti ni administrativnim ni normalnim pravnim mjerama. Ovaj stav je došao do punog izražaja i na ranijim skupovima koji su u tom cilju organizovani u sklopu ANU, naročito na Simpozijumu održanom decembra 1971. godine u Akademiji. To, medjutim, nije jedini problem koji prati i opterećuje našu urbanizaciju. Zbog spleta pojava i tendencija iz najrazličitijih oblasti i područja, i ovdje je opravdano da jedna autoritativna naučna institucija da svoju riječ i svoje prijedloge.

Problemi vodoprivrede i erozije, zaštite voda i biljnog pokrivača u Bosni i Hercegovini, obuhvatajući vodoprivredu sa tehničkog i društvenog aspekta, te zaštitu vodnih tokova.

Poseban problem čini erozija i ugrožavanje biljnog pokrivača koje iz nje proizlazi. Pitanje vodoprivrede u Bosni i Hercegovini je protkano brojnim, još neriješenim pitanjima, koja se odnose na tehničke, ekonomske, biološke i pravne momente koji regulišu gazdovanje ovim neprocjenjivim narodnim blagom. Ovamo ulaze i pitanja koja se odnose na iskorištavanje vodne snage u hidroelektrične svrhe navodnjavanja, pitanja koja se odnose na regulaciju vodnih tokova u svim onim odgovarajućim vidovima itd. Sa istraživačkog gledišta, sve ovo predstavlja područje raznih zainteresovanih naučnih grana, prvenstveno hidrotehničkih. U Bosni i Hercegovini imamo nekoliko istraživačkih institucija koje se bave ovim problemima. Medjutim, i ovdje nedostaje šira koordi

nacija, naročito u odnosu na struke koje nisu tehničke prirode. Poseban problem predstavlja zagadjivanje riječnih tokova, kao posljedica sve jače industrijalizacije naše zemlje, što ima nepovoljan uticaj u biološkom pogledu, i u pogledu obezbjedjenja mineraloškog i tehničkog materijala (šljunka, pijeska) u ovim tokovima. I u vezi sa ovim pitanjima sprovedene su u sklopu Akademije izvjesne akcije: nešto je o tome publikovano, sprovedeno je više konzultacija, a za maj 1972. godine predvidja se održavanje odgovarajućeg simpozijuma u Banjoj Luci. Radi ilustracije, sa daljih aspekata problema sredine treba naglasiti i pitanje iz oblasti komparativne patologije i ambijentologije i forsiranja fotosinteze ozelenjavanjem (kao progresivan proces biloške obnove putem gospodarskog iskorištavanja erodiranih površina). Glavno sredstvo i postupak tih melioracija su: organsko-mineralno i mikrobsko djubrivo, spremljeno procesima humifikacije organskog otpada (smeća, mulja, kanalizacije, ostalog otpada iz naselja), podizanje zaštitnih pojaseva po liniji izohipsa, asanacija naselja od organskog otpada i jačanje proizvodnje kisika, odnosno potrošnje ugljične kiseline. Ovaj postupak je istovremeno vrlo racionalan kauzalni proces asanacije čovjekove zatrovane sredine. Sistem polazi od zemljišta, voda, atmosfere preko mikrobskog svijeta u zemljištu do biljnog pokrova i životinja; obuhvaća, dakle, čitav biloški čovjekov ciklus, posvećujući najveću pažnju i zakonitostima biocenoze.

Dosada je indentifikovana veza čovjekove endemske gušavosti i vezikalne hematurije goveda sa ovim biociklusom, a postavljene su još dvije radne hipoteze u istom smislu.

Ova tri primjera navode na zaključak da je sistematska borba protiv raznih vidova ugrožavanja prirodne i životne sredine moguća samo na bazi naučnog sagledavanja svih aspekata ovoga problema, pa je Akademija pozvana da preuzme inicijativu i mobiliše sve zainteresovane institucije i faktore na koordiniranu i koncentriranu akciju.

3. Problemi energetike u Bosni i Hercegovini

Poznato je da Bosna i Hercegovina raspolaže velikim energetskim potencijalom koji se javlja kao poseban vid prirodnih resursa, bilo za proizvodnju hidro, bilo za proizvodnju termoenergije. Izučavanje tih resursa i njihova valorizacija sa tehnološkog, ekonomskog i drugih aspekata, kako u okvirima Republike, tako i u sklopu Jugoslavije, pred-

stavlja jedan od važnih zadataka. Takodjer, problemi proizvodnje i prenosa energije, te razvijanje metodologije izrade optimalnog modela energetskog sistema u perspektivi, respektujući sve relevantne faktore, predstavljaju veoma širok zadatak u kojem treba koordinirati veliki broj raznorodnih elemenata, što predstavlja svojevrstan izazov za Akademiju nauke i umjetnosti Bosne i Hercegovine, kao inicijatora i koordinatora velikih istraživačkih projekata.

4. Istraživanje krša i unapredjenje prirode krškog područja

Krš zauzima veliki dio teritorije Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine, a ističe se posebnim fenomenima i problemima koji su predmet širokih naučnih istraživanja mnogobrojnih institucija i organizacija u Bosni i Hercegovini i van nje. Tu su od naročitog značaja geomorfološki, hidrološki i geološki problemi krša, problemi krških zemljišta, zatim floristička i faunistička problematika, te pitanja vodnog bogatstva i hidrologije krša, koja su i predmet jednog medjunarodnog projekta. U cilju sistematskijeg povezivanja i organizovanijeg izučavanja problematike krša, zatim efikasnijeg rješavanja odredjenih privrednih i drugih pitanja vezanih za eksploataciju krša i stvaranje što povoljnijih uslova za razvoj ovoga najnerazvijenijeg područja, treba pratiti, organizovati i koordinirati naučna istraživanja tog područja. U tom smislu je takodjer nužna valorizacija dosadašnjih istraživanja u pojedinim naučnim disciplinama, te programiranje i usmjeravanje daljega rada. Posebnu pažnju treba posvetiti organizovanju kartoteke i kataloga naučne dokumentacije o kršu, radi čega će se prikupljati raspoloživa literatura i organizovati sistematsko praćenje svih časopisa u kojima se nalaze podaci o kršu, na osnovu čega će se pristupiti izradi posebnih dokumentacionih kataloga.

5. Istraživanje pravaca razvoja poljoprivrede u brdsko-planinskom području Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine

Prirodni, demografski, privredni, socijalni, kulturni, zdravstveni i ostali problemi brdsko-planinskog rejona Republike, koji proizlaze, prije svega, iz nerazvijenosti proizvodnih snaga, nisu dosad proučavani sistematski i u dovoljnoj mjeri.

Poznati su, medjutim, značajni proizvodni kapaciteti ovog rejona, zatim brojnost stanovništva koje tamo živi, kao i potencijalne mogućnosti za razvoj ovih krajeva. Medjutim, našem društvu su još uvijek

nepoznate metode i sredstva za uspješan razvoj brdsko-planinske regije, koja ima obilježje nerazvijenih područja.

Dosadašnja istraživanja prirodnih, ekonomskih i socijalnih problema brdsko-planinskog područja Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine bila su fragmentarna i nedovoljna za utvrdjivanje dugoročne politike razvoja tog područja.

To je jedan od razloga što je brdsko-planinsko područje zaostalo u razvoju. Stoga je potrebno organizovati sistematska i kompleksna istraživanja, sa ciljem da se utvrde cjelovita, na naučnim osnovama zasnovana tehnološka, organizaciona i ekonomska rješenja, prije svega za utvrdjivanje pravaca i politike razvoja, a zatim i za potrebe neposredne prakse ovog područja i Republike u cjelini.

U okviru poljoprivrede ciljevi istraživanja su slijedeći:

- doprinos kreiranju novih sorti bilja i rasa goveda i ovaca, prikladnih za brdsko-planinski rejon;
- utvrdjivanje najprikladnijih tehnoloških rješenja u biljnoj i stočnoj proizvodnji;
- utvrdjivanje optimalne strukture proizvodnje sa stanovišta tržišta (specijalizacije) po subregionima planinskog područja;
- proučavanje uslova i oblika povezivanja primarne, sekundarne i tercijarne faze proizvodnje;
- proučavanje mjera ekonomske politike koje obezbjedjuju realizaciju programa razvoja brdsko-planinskog područja.

U cilju iznalaženja elemenata na osnovu kojih bi bilo moguće pristupiti optimalnoj organizaciji društvene i individualne proizvodnje u brdsko-planinskom regionu, potrebno je prvenstveno pristupiti naučno-istraživačkom radu u oblasti stočarstva i proizvodnje stočne hrane.

6. Istraživanje ishrane stanovništva u Bosni i Hercegovini

Problemi ishrane stanovništva u Socijalističkoj Republici Bosni i Hercegovini obradjivali bi se sa različitih zdravstvenih, ekonomskih i sociloških stanovišta. Tema ishrane stanovništva bi, zbog široke problematike, mogla da okupi ne samo sve članove Odjeljenja medicinskih nauka, nego i dobar dio ostalih članova naše Akademije, kao i širi krug stručnjaka van Akademije i van naše Republike. U širokom kompleksu problematike ishrane stanovništva kao posebni problem se

pojavljuju: proučavanje potrošnje hrane; nutritivni status stanovništva; rasprostranjenost malnutricija; uplivi nedovoljne i nepravilne ishrane na smrtnost i oboljevanje stanovništva od ostalih bolesti, uključujući zarazne bolesti, tuberkulozu i nefropatije; sanitacija ishrane; tehnologija proizvodnje i prerade životnih namirnica; planiranje proizvodnje hrane i javne ishrane u cilju racionalnijeg iskorištavanja hrambenih resursa.

Prilikom selekcije problema vodiće se računa da oni istovremeno predstavljaju ne samo naučni problem, nego i da njihovo rješenje doprinosi konkretnom poboljšanju ishrane i uklanjanju štetnih posljedica eventualnih nedostataka na tom području.

7. Ekonomska istraživanja dugoročnog razvoja Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine

Razrada osnovnih elemenata i koncepcije dugoročnog razvoja Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine predstavlja jedan od najvažnijih zadataka pred kojim se nalazi Republika. Uvažavajući svu vrijednost postojećih dokumenata u koje su, u vezi sa tim zadatkom, uključene odgovarajuće privredne i društvene strukture - postoji potreba permanentnog izučavanja pojedinih kategorija, njihove valorizacije i optimalnog uklapanja u vremenske i prostorne dimenzije razvoja Republike. Zbog toga je rad na ovom zadatku kontinualan, s tim što se u svakoj fazi određuju težišni zadaci na koje se koncentriše istraživanje. Kao glavna, mogu se navesti slijedeća područja: rad na globalnoj projekciji, istraživanje i projekcija optimalne strukture, ljudski faktor, regionalni aspekti, životni standard i sistemski, odnosno društveni okvir projekcije. I posebno, kao specificirana područja istraživanja javljaju se: kreditno-monetarni faktori, marketing, zaposlenost i demografski faktori, obrazovanje, nauka, razvoj nedovoljno razvijenih, i drugi koji se odnose na osnovnu strategiju razvoja. Ovaj zadatak je bazni i u njemu se određuju kriteriji za sve ostale specijalne teme, koje se iz oblasti ekonomskih nauka i istraživanja uključuju u interes i plan Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine.

Na osnovu ovoga u plan Akademije, za spomenuti petogodišnji period, bi došli u obzir slijedeći konkretni zadaci i angažmani:

- Organizacija i održavanje kolokvija najeminentnijih ekonomista Jugoslavije koji se bave pitanjima teorije i politike ekonomskog ra

zvoja. Zatim, pokretanje izučavanja ključnih teorija ekonomskog razvoja u zapadnim i u socijalističkim zemljama, pa i u zemljama u razvoju. U vezi s tim vršilo bi se istraživanje i ocjena praktičnih vrijednosti tih teorija s obzirom na karakter našeg samoupravnog socijalističkog razvoja.

Rezultati ovih izučavanja i istraživanja trebalo bi da se ostvare u vidu jedne studije.

U ovom radu Akademija bi se oslanjala na postojeću institucionalnu bazu u Republici. Pored toga, Akademija bi, u skladu sa tako preuzetim obavezama, trebalo svojim autoritetom da osigura neophodna gostovanja značajnijih domaćih i svjetskih naučnika, teoretičara i eksperata koji se bave i pitanjima ekonomskog razvoja i da u granicama svojih kadrovskih i materijalnih mogućnosti osigura odgovarajuće komunikacije pri radu na ovoj temi.

8. Istorija naroda Bosne i Hercegovine

Izradom istorije naroda Bosne i Hercegovine, koja treba da se završi upravo u toku srednjoročnog plana od 1971-1975, treba da se udovolji vrlo važnom naučnom i društvenom zadatku: potrebi da se u skladu sa naučnim dostignućima dade cjelovit prikaz svih oblasti života i svih promjena koje su se desile u istorijskom razvitku naroda ovih krajeva. Istorija naroda Bosne i Hercegovine treba da obuhvati period od ranog srednjeg vijeka pa do konačnog oslobodjenja zemlje 1945. godine. U dosadašnjim, inače brojnim radovima sa tog područja, samo su fragmentarno obradjivana ova pitanja, često nenaučno i jednostrano, a nije u dovoljnoj mjeri iskorištavana ni arhivska gradja, tako da se dobivala nepotpuna, jednostrana i iskrivljena slika o istoriji naroda Bosne i Hercegovine. Ovom istorijom trebalo bi da se osvijetle značajnije pojave i kretanja društvenog, političkog, ekonomskog, kulturnog, etničkog i vojnog značaja, uključujući i narodni život. Istorija treba da pruži odgovor i na pojedina pitanja iz savremenog života, ukoliko su ona rezultat istorijskog razvitka.

Započeti istraživački rad nastaviće se dopunjavanjem i proučavanjem neobjavljene gradje iz domaćih i stranih arhiva, te oformljenjem i konačnim redigovanjem tekstova.

Dopunskim istraživanjima predvidjaju se radovi u Državnom i Ratnom arhivu, Narodnoj biblioteci u Beču, Nacionalnoj biblioteci u Pa-

rizu, u nekim ustanovama u Moskvi, u arhivima Istanbula, Ankare, Vatikana i Venecije, Bonna, Freiburga i Koblenca. Predvidjaju se dalja dopunska istraživanja u domaćim arhivima u Sarajevu, Dubrovniku, Zadru, Beogradu, Zagrebu, kao i u Sutjesci i Fojnici. Još će se više intenzivirati odredjeni radovi pomoćnog karaktera: izrada regesta, notiranja iz pojedinih izvora, uključujući i štampu (za noviji period), kompletiranje literature, koncentrisanje odredjene gradnje koja je pribavljena, ali se nalazi na različitim mjestima i sl.

Štampanju knjiga će se pristupiti sukcesivno, kada pojedine knjige budu obradjene i od strane Komisije, kao centralne redakcije, usvojene i redigovane.

9. Istorija književnosti Bosne i Hercegovine

Sa izuzetkom nekih ranijih sumarnih pokušaja, istorija književnosti u Bosni i Hercegovini nije uopšte obradjivana samostalno, kao posebna cjelina, nego uvijek i samo kao dio srpske ili hrvatske književnosti, i to nepotpuno, čak više ili manje fragmentarno. Značaj spomenutog poduhvata je u tome što on treba da omogući svestranu modernu i naučnu obradu istorije književnog stvaralaštva na tlu Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do danas, a u okvirima književnosti na srpsko-hrvatskom književnom području. Kao pripremna faza za takvu sintetičku studiju istorije književnosti Bosne i Hercegovine organizovaće se rad na izradi bibliografije i eventualno studija monografskog karaktera o raznim periodima i pravcima u istoriji književnosti Bosne i Hercegovine.

Osim toga, radiće se na Bibliografiji radova o narodnoj književnosti objavljenih u jugoslovenskim časopisima i publikacijama (u saradnji sa Institutom za izučavanje jugoslovenskih književnosti); zatim na Izboru iz poezije pisaca iz Bosne i Hercegovine koji su stvarali na orijentalnim jezicima; i, najzad, kao dio naše šire sintetske studije: Razvojne tendencije u književnosti i umjetnosti u SFRJ, organizovaće se rad na proučavanju razvojnih tendencija u savremenoj književnosti u Bosni i Hercegovini.

10. Istorija likovnih umjetnosti Bosne i Hercegovine

Na teritoriji Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine, od pra istorije do najnovijeg vremena, stvarana su značajna djela o kojima se

malo zna. Do perioda stećaka nema značajnijih djela koja bi, stručno, govorila o likovnom stvaralaštvu davnih vremena. Sa gledišta likovnih umjetnosti i o stećcima se malo govorilo, iako se radi o djelima visoke umjetničke vrijednosti. Isti je slučaj i sa spomenicima slovenske kulture, ikonama i primijenjenom umjetnošću. Stoga je potrebno pristupiti naučnoj obradi likovnog stvaralaštva Bosne i Hercegovine po epohama, što bi uključivalo rad na sistematskom sredjivanju i obradi likovnih umjetnosti na tlu Bosne i Hercegovine.

11. Istraživanje u oblasti pravnih nauka

U ovoj oblasti su izabrana dva krupnija problema za koje se smatra da predstavljaju primarne zadatke u današnjem trenutku razvoja bosanskohercegovačkog, pa i jugoslovenskog društva. Prvi zadatak: pravo samoupravljanja u radnim organizacijama proizašao je iz potreba prakse. Bilo bi, naime, potrebno, sa stanovišta naučnog i praktičnog interesa, da se ispita koji faktori, prije svega u sferi legislative, unapredjuju odnose, a koji koče razvoj samoupravljanja u radnim organizacijama.

Drugi zadatak predstavlja proučavanje svojinskopravnih odnosa, prije svega, na području tehničkog stvaralaštva u Jugoslaviji, što je važno takodjer i sa stanovišta prakse, pogotovo u sadašnjoj fazi pripremanja donošenja gradjanskopravnog kodeksa. Istraživački rezultati biće značajni i za unapredjenje pravne teorije iz aspekta medjunarodnopravnih odnosa.

12. Istraživanja na području filozofije i sociologije

Naše društvo je osobito zainteresovano za razvoj moderne marksističke i filozofske misli, što proizlazi iz osnovnih idejnih i socijalnih premisa našeg društvenog i političkog sistema. Istraživanje filozofske misli marksistički orijentisane biće jedan od glavnih zadataka kojima će se baviti Akademija u oblasti istraživanja na području filozofije. To je od velike važnosti za razvoj ukupnih naučnih i kulturnih snaga našega društva, kojemu je marksistička misao idejni temelj.

Istraživanja na ovom polju značajna su i radi kritičke naučne ocjene naše istorije, osobito kulturne, a i kao osnova za istraživanje modernih društvenih i kulturnih pojava i procesa.

Dalje, vršiće se istraživanje naše duhovne baštine, i to počevši od filozofskih i teoloških koncepcija i osnova bogumilstva, preko filozofske i teološke misli koja je kod nas stvarana na orijentalnim i klasičnim jezicima, pa do pojave moderne društvene misli u sklopu nacionalnih i socijalnih budjenja naših naroda. Provodiće se i pojedina kulturnoistorijska, filozofska i sociološka istraživanja u oblasti sociologije kulture i sociologije religije, kao i aktuelna socijalna istraživanja na širem planu.

13. Muzikološka istraživanja

U oblasti muzikoloških istraživanja predvidja se rad na korpusu narodnih pjesama Bosne i Hercegovine. Ovo predstavlja nastavak dugogodišnjeg sabiranja i proučavanja ne samo tekstova narodnih pjesama, već, prije svega, njihove muzikološke obrade. Muzikološkoj strani se u ranijim istraživanjima posvećivalo znatno manje pažnje.

14. Balkanološka istraživanja - Aneks (I)

15. Lingvistička ispitivanja - Aneks (II)

Ova dva posljednja istraživačka projekta su predmet dugogodišnjeg rada Akademije i na njima će biti nastavljena dalja izučavanja. Detalji nija obrazloženja ovih podataka, zajedno sa programom rada u narednom periodu, data su radi toga u posebnim aneksima, kao djelatnost za to specijalizovanih organizacionih tijela - Centra za balkanološka ispitivanja i Lingvističke komisije Odjeljenja društvenih nauka.

ANU BiH

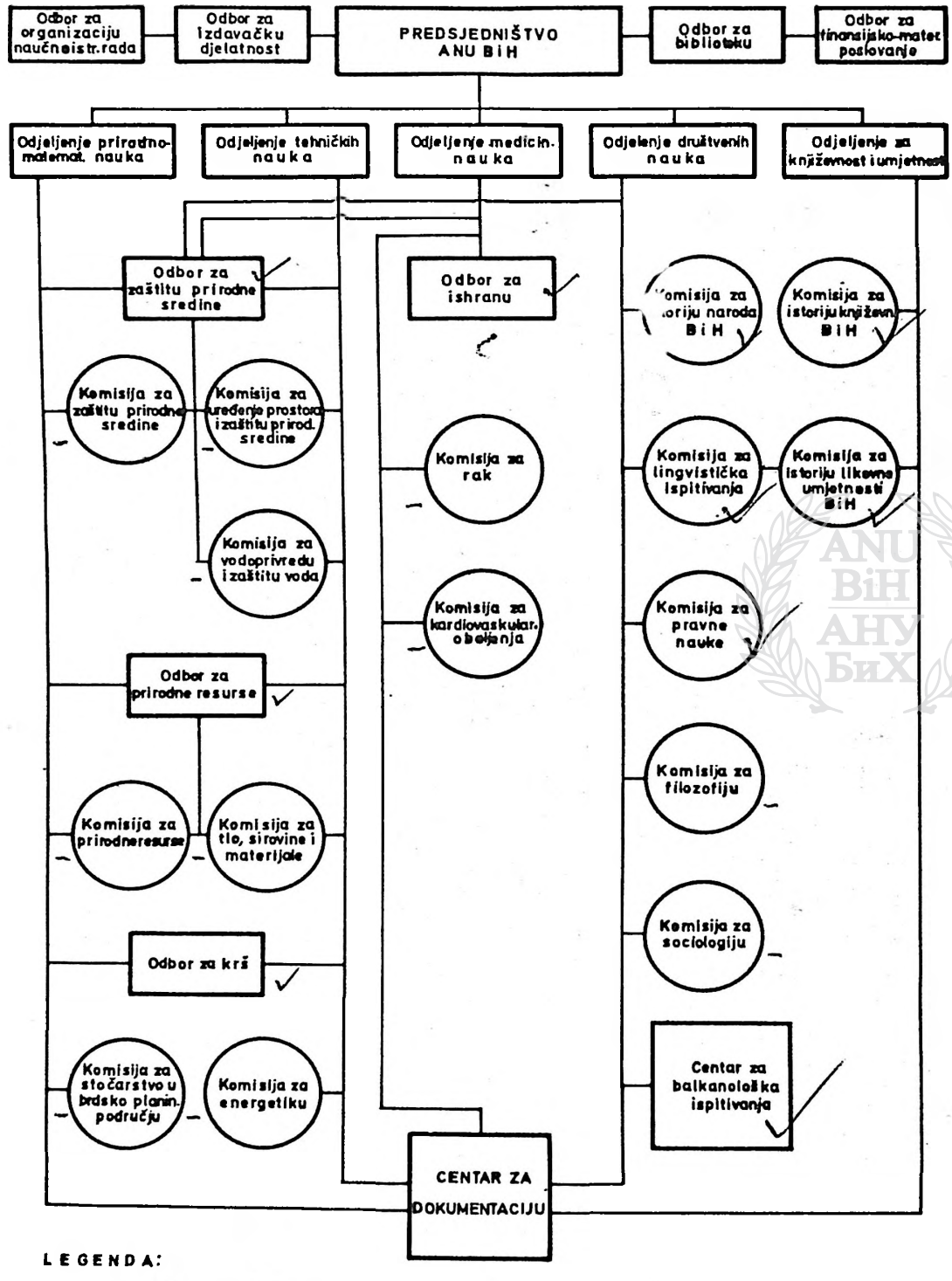
III ORGANIZACIONI OBLICI RADA

Osnovne kreativne inicijative naučnoistraživačkog rada nastaju,polaze i razvijaju se u odjeljenjima Akademije,formiranim po pojedinim sektorima nauka. Odjeljenja predstavljaju naučne subjekte Akademije. Medjutim, u cilju realizacije pojedinih djelatnosti, prema Statutu Akademije, mogu se formirati i druga organizaciona tijela, čiji karakter zavisi od prirode zadataka i načina kako treba da se rješavaju.U tom smislu se za šire probleme mogu formirati odbori,koji u osnovi imaju koordinacionu ulogu. Pored toga,mogu se formirati komisije,koje imaju radni karakter i treba da obradjuju neko uže područje.Dalji organizacioni oblik predstavljaju centri,koji imaju trajan zadatak obrade u izvjesnoj oblasti. U tom smislu je razradjena šema predstavljena na strani 20,u koju su unesena sva organizaciona tijela predvidjena u pojedinim odjeljenjima, a treba da omoguće realizaciju istraživačkih projekata iz prethodnog poglavlja. Kao što se vidi, tu su u prvom redu predvidjena četiri odbora,i to: Odbor za zaštitu prirodne sredine, u čijem radu učestvuju četiri odjeljenja: Odjeljenje prirodno-matematičkih nauka,Odjeljenje tehničkih nauka, Odjeljenje medicinskih nauka i Odjeljenje društvenih nauka. Drugi zajednički odbor je Odbor za prirodne resurse, u čijem radu učestvuju Odjeljenje prirodno-matematičkih i Odjeljenje tehničkih nauka. Treći odbor je Odbor za krš, u čijem radu učestvuju Odjeljenje prirodno-matematičkih nauka i Odjeljenje tehničkih nauka.

I, napokon,Odbor za ishranu, koji je isključivo u domenu Odjeljenja medicinskih nauka. Pored toga, predvidja se i formiranje Centra za dokumentaciju, zajedničkog za sva odjeljenja, koji će imati infrastrukturni karakter, a u njemu će biti organizovani referati za potrebe pojedinih odjeljenja, odbora, komisija itd., već prema potrebi u toku rada. U sadašnjoj fazi Odjeljenje za prirodno-matematičke nauke je predvidjelo poseban referat za sakupljanje dokumentacije o kršu, a Odjeljenje medicinskih nauka poseban referat za sakupljanje podataka o izvjesnim medicinskim istraživanjima u oblastima Bosne i Hercegovine.

Odbor za zaštitu prirodne sredine će koordinirati rad triju komisija, i to: Komisije za zaštitu prirodne sredine, koja pripada Odjelje

ORGANIZACIONA STRUKTURA NAUČNOG KORPUSA AKADEMIJE NAUKA I UMJETNOSTI B i H

nju prirodno-matematičkih nauka, Komisije za uredjenje prostora i zaštitu prirodne sredine i Komisije za vodoprivredu i zaštitu voda, koje pripadaju Odjeljenju tehničkih nauka. U okviru Odbora za prirodne resurse radiće dvije komisije, i to: Komisija za prirodne resurse, koja pripada Odjeljenju prirodno-matematičkih nauka, i Komisija za tlo, sirovine i materijale, koja pripada Odjeljenju tehničkih nauka. Posebno se naglašava da će Akademija za funkcionisanje predvidjenih odbora, komisija i centara angažovati i širi krug renomiranih naučnika i stručnjaka van Akademije, koji su se svojim radom istakli u odredjenim oblastima, tako da to garantuje da će njihova saradnja pomoći realizaciji istraživačkih projekata. Pojedina odjeljenja su već u svojim razmatranjima predvidjela aktivnosti u ovim radnim tijelima, što će biti ukratko izloženo u slijedećem tekstu.

1. Odjeljenje prirodno-matematičkih nauka

U rad Odbora za zaštitu prirodne sredine Odjeljenje prirodnih i matematičkih nauka predvidja da se, pored predstavnika pojedinih odjeljenja Akademije, uključe i svi stručnjaci i naučnici iz naše Republike, kao i drugi činioci zainteresovani za ovu problematiku. Odbor će imati dugoročni akcioni program i pratiće sve djelatnosti društvenih i privrednih organa i organizacija koje se odnose na sprečavanje ugroženosti prirodne sredine u Bosni i Hercegovini na racionalno iskorištavanje njenih prirodnih bogatstava. Odbor će samoinicijativno, kao i na traženje drugih, davati mišljenja i prijedloge o svim važnim pitanjima zaštite prostora i u njemu vegetacije, voda i drugih prirodnih elemenata, kao i zaštite čovjeka i njegove sredine. Obim programa i zadaci na kojima će raditi Odbor u narednom periodu utvrdjivaće se na zajedničkim skupovima svih zainteresovanih.

Pored aktivnosti u Komisiji za prirodne resurse, Odjeljenje prirodno-matematičkih nauka posebno predvidja aktivnost Odbora za prirodne resurse u Odboru za krš. U cilju sistematskijeg i organizovanijeg povezivanja izučavanja problematike krša i efikasnijeg izučavanja privrednih i drugih pitanja vezanih za eksploataciju krša, i stvaranje što povoljnijih uslova za razvoj ovog područja, Odbor će pratiti i koordinirati relevantna naučna istraživanja na ovom planu. U tom smislu će Odbor evidentirati i valorizirati rezultate dosadašnjih istraživanja u pojedinim naučnim disciplinama i davati mišljenje i prijedloge za programe daljnih istraživanja, koristeći se pri tome i dostignućima drugih.

Obim programa i zadaci na kojima će raditi ovaj Odbor u narednom periodu utvrdjivaće se na zajedničkim skupovima svih zainteresovanih. Pored toga,u vezi sa problemom krša Odjeljenje predvidja i značajnu aktivnost za referat o kršu u okviru Centra za dokumentaciju. Tako će se raditi na organizovanju kartoteke i kataloga naučne dokumentacije o kršu. U tu svrhu će se prikupljati raspoloživa literatura o tom problemu, a isto tako će početi i sistematsko praćenje svih časopisa u kojima se nalaze podaci o kršu. Kao nastavak ovoga posla, u 1973. godini Centar će izraditi odgovarajuće kataloge prema materiji i autorima za razna razdoblja i razna područja. Na taj način će biti stvoreni preduslovi za konačnu izradu proširenog izdanja "Bibliografije o kršu". Tokom 1974. Centar će obraditi i pripremiti za štampu materijal i komentare za geomorfološke, hidrološke i geološke probleme krša Bosne i Hercegovine, dok će u 1975. godini obraditi i pripremiti za štampu materijale i komentare za florističke i faunističke probleme krša Bosne i Hercegovine.S obzirom na obimnost,za taj posao se predvidja poseban dokumentarista-pripravnik, visokokvalifikovani stručnjak , koji treba da radi na pomenutim kartotekama i katalozima.

Na planu aktivnosti Komisije za unapredjenje stočarstva u brdsko-planinskom području Odjeljenje predvidja da se uključi u širi projekat o razvoju brdsko-planinskog područja i da preuzme na sebe obradu onih tema koje je Akademija pozvana da preuzme na sebe, i koje u svom okviru može da izvrši.

2. Odjeljenje tehničkih nauka

U sklopu opšte problematike razvoja nauke u Bosni i Hercegovini Odjeljenje tehničkih nauka će pratiti kretanja na polju tehničkih i sa njima povezanih ostalih nauka kod nas i u svijetu, razmatraće njihove suštinske tendencije i ocjenjivati ih sa gledišta naših potreba i zadataka, a prema ukazanoj potrebi upoznavaće organe Akademije Bosne i Hercegovine i druge društvene faktore o ovim kretanjima,ukoliko su od neposrednog interesa za našu zemlju i nauku, i u tom cilju će davati inicijative, prijedloge i sugestije.

Za sadržaj rada Odbora za zaštitu prirodne sredine Odjeljenje predvidja posvećivanje posebne pažnje prostornim komponentama regionalnog planiranja, urbanističkim problemima, zaštiti prostora u urbanim sredinama, problemima infrastrukture (vodoprivreda,saobraćaj itd.),

te zaštiti vode i vazduha u uslovima brze industrijalizacije.U sadržaju rada Odbora za prirodne resurse Odjeljenje predvidja slijedeće pravce istraživanja u Bosni i Hercegovini: istraživanje geologije, inženjersko-geološke odlike geološke gradje, mineralna bogatstva, posebno istraživanja kvalitetnih osobina bosanskohercegovačkog boksita, iskorištavanje otpadaka za tehničke materijale i metode poboljšavanja osobina konstrukcionih čelika. Takodjer predvidja aktivnost u oblasti problematike sintetičkih materijala, gradjenja krupnih gradjevinskih objekata i gradjenja u seizmičkim područjima.

Pored aktivnosti u odborima i komisijama, Odjeljenje predvidja i aktivnost u okviru Medjuakademijskog odbora za geodeziju, kojim rukovodi Srpska akademija nauka i umetnosti u Beogradu. Kako bi se postigli što bolji efekti u ostvarenju programa odbora, Odjeljenje će saradjivati sa čitavim nizom naučnih institucija u Bosni i Hercegovini, a posebno sa Metalurškim institutom "Hasan Brkić" u Zenici, Istraživačkim razvojnim centrom za termotehniku i nuklearnu tehniku Energoinvesta, Zavodom za geotehniku i fundiranje, Zavodom za hidrotehniku, Zavodom za inženjersku geologiju i hidrologiju, Zavodom za ispitivanje materijala i konstrukcija i odgovarajućim fakultetima našega Univerziteta.

3. Odjeljenje medicinskih nauka

Aktivnost ovog Odjeljenja će biti skoncentrisana na probleme ishrane, u kojem cilju se predvidja i formiranje posebnog odbora. Kako je u Sarajevu sjedište Medjuakademijskog odbora za ishranu, Odjeljenje medicinskih nauka će koordinirati svoju djelatnost sa tim Odborom. Planom rada Odbora za ispitivanje ishrane za 1972.godinu predvidjeno je da se sprovede anketa o stanju istraživačkog rada na području ishrane u različitim disciplinama, te da se organizuje jedno savjetovanje o budućoj koordinaciji na tom području, što će poslužiti kao polazna tačka za planiranje rada u Bosni i Hercegovini. Odjeljenje predvidja takodjer i stalan rad na problemima kardiovaskularnih oboljenja, u kojem smislu se planira formiranje specijalne komisije, preko koje bi Akademija Bosne i Hercegovine mogla vršiti koordinaciju istraživanja u toj oblasti. Odjeljenje je već u tom pogledu zauzelo principijelna stanovišta. Takodjer se predvidja i posebna komisija za istraživanje raka, čiju je djelatnost već odobrilo Predsjedništvo Akademije, a osnovna usmjerenost je usvojena na jednom širem savjetovanju. Odjeljenje

takodjer predvidja za svoje potrebe posebnu aktivnost u oblasti medicinske dokumentacije u okviru Dokumentacionog centra, u čijem okviru će se sakupljati podaci koji mogu poslužiti za sagledavanje rada na medicinskim naukama u Bosni i Hercegovini, te za plansko usmjeravanje budućih istraživačkih zahvata.

4. Odjeljenje društvenih nauka

Odjeljenje obuhvata veliki broj društvenih nauka i zbog toga srednjoročni plan ne može biti jedinstven, nego se mora posmatrati za pojedine nauke zasebno. Ovo Odjeljenje je u dosadašnjem radu nastojalo da putem širih savjetovanja sagleda problematiku u pojedinim naučnim oblastima i da preuzme koordinaciju ili rad na onim ključnim problemima koji predstavljaju poseban interes za Republiku, i za koje bi Akademija trebala da bude odgovorna. U tu svrhu su formirana i pojedina tijela Odjeljenja, koja su preuzela na sebe ulogu neposrednih izvršilaca zadataka. Odjeljenje društvenih nauka predvidja ovakav način rada i u srednjoročnom planu, uzimajući u obzir opštu problematiku društvenih nauka u Jugoslaviji i posebne interese razvoja naučne misli i naučnih centara u Bosni i Hercegovini.

U okviru istorijskih nauka Odjeljenje je, rukovodjeno urgentnom potrebom da se napiše nova i dopunjena Istorija naroda Bosne i Hercegovine fundirana na novim istraživačkim radovima u samoj Bosni i Hercegovini, formiralo široku komisiju za istoriju naroda Bosne i Hercegovine. U njoj su okupljeni najbolji stručnjaci Republike sa ovog naučnog područja, a podijeljeni su na potkomisije - prema periodu koji obradjuju. Odjeljenje društvenih nauka je dosada vodilo brigu i nadzor nad radom ove komisije, a krajem 1971.godine pojedine potkomisije su dobile punu samostalnost u svom radu i preuzeće na sebe potpunu društvenu odgovornost. Program rada pojedinih potkomisija predvidja: Prva potkomisija treba da pripremi I knjigu Istorije koja će se odnositi na srednjovjekovni period. Potkomisijom rukovodi akademik Anto Babić. Prema nešto modifikovanom planu rada, ova knjiga treba da bude izradjena do kraja 1972. godine. Druga potkomisija će izraditi II knjigu Istorije, koja će obuhvatiti period turske vlasti do kraja XVII vijeka. Njome rukovodi dop.član Akademije Nedim Filipović. Prema nešto modifikovanom planu rada, ova knjiga treba da bude završena do kraja 1975. godine. Treća potkomisija treba da pripremi III knjigu Istorije, koja će se odnositi na turski period od početka XVIII

vijeka do 1878.godine,čiji je rukovodilac prof.dr Avdo Sućeska.Rok za izradu ove knjige pomaknut je do kraja 1975. godine.Četvrta pot komisija vrši pripreme za izradu IV knjige, koja će obuhvatiti austro -ugarski period, a njome rukovodi prof.dr Hamdija Kapidžić.Rok za završetak ove knjige je kraj 1974. godine. Peta potkomisija pripremiće dvije knjige: V knjigu, koja se odnosi na period stare Jugoslavije, i VI knjigu, koja se odnosi na period oslobodilačkog rata i socijalističke revolucije. Rukovodilac ove potkomisije je Nikola Babić. Kao krajnji rok za izradu obiju knjiga predvidjen je kraj 1974. godine.

Značajnu organizacionu jedinicu za Odjeljenje društvenih nauka predstavlja Centar za balkanološka ispitivanja, koji je osnovan 1963. godine. Odjeljenje vrši nadzor nad osnovnom usmjerenošću njegova rada. Ovaj Centar je stvorio čvrsto jezgro od stručnjaka iz cijele Jugoslavije, a prema sastavu stalnih saradnika i prema teritoriji koju obradjuje - Centar ima jugoslovenski karakter.Usmjerenost Centra ide u pravcu intedisciplinarne paleobalkanistike, sa težnjom šireg evropskog povezivanja na ovom polju. Srednjoročni plan rada Centra za balkanološka ispitivanja nalazi se u posebnom prilogu ovog plana (Aneks I).

Treća važna organizaciona jedinica ovog Odjeljenja je Komisija za lingvistička ispitivanja, koja je osnovana 1965. godine. S obzirom na relativno slabu razvijenost ove naučne djelatnosti u Bosni i Hercegovini, Komisija je preuzela na sebe odgovoran zadatak da ispuni ovu prazninu u Republici i da koordinira i usmjerava lingvistička istraživanja prema potrebama u Bosni i Hercegovini. Komisija djeluje na više sektora, od kojih su neki vezani za medjunarodne akcije i predstavlja ju za Akademiju obavezu prema medjunarodnoj naučnoj javnosti.Srednjoročni plan rada Komisije je posebno iznesen u Aneksu II. Odjeljenje društvenih nauka ima i posebnu Komisiju za pravne nauke.U njenom okviru će se raditi na dva osnovna problema, i to na pravu samoupravljanja u radnim organizacijama i na proučavanju svojinskopravnih odnosa u Jugoslaviji (posebno za područje zaštite tehničkog stvaralaštva u Jugoslaviji). Unutar Akademije dosad se nije razvijao istraživački rad u oblasti filozofije,a postoje velike potrebe za takvim istraživačkim radom (filozofske tradicije naroda Bosne i Hercegovine, aktuelne filozofske teme). Odjeljenje će zbog toga nastaviti već preduzete akcije za rad na području filozofije. U tu svrhu će se održati šire savjetovanje filozofa, koje bi trebalo da tretira neke smjernice i organizacione forme za rad u oblasti filozofije, a Akademija bi onda

preuzela na sebe organizaciju odredjenih poslova na ovom području. Organizovaće se takodje i savjetovanje sociologa,kako bi se i u oblasti socioloških istraživanja direktno angažovala Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine.

5. Odjeljenje za književnost i umjetnost

Glavna aktivnost Odjeljenja biće usmjerena na organizaciju priprema za izradu istorije književnosti Bosne i Hercegovine i organizaciju priprema za izradu istorije likovnih umjetnosti u Bosni i Hercegovini. U tu svrhu Odjeljenje će formirati dvije komisije, i to:

a) Komisiju za istoriju književnosti u Bosni i Hercegovini,
b) Komisiju za izradu istorije likovnih umjetnosti u Bosni i Hercegovini.

Kao pripremna faza za sintetičku studiju o istoriji književnosti Bosne i Hercegovine organizovaće se izrada bibliografije i, eventualno, studija monografskog karaktera o raznim periodima i pravcima u istoriji književnosti Bosne i Hercegovine. Isto tako,kao pripremna faza za sintetičku studiju o istoriji likovnih umjetnosti u Bosni i Hercegovini organizovaće se izrada bibliografije i,eventualno, studija monografskog karaktera o raznim periodima i pravcima u istoriji likovnih umjetnosti u Bosni i Hercegovini.

IV INDIVIDUALNA AKTIVNOST ČLANSTVA

Pored aktivnosti članstva Akademije na realizaciji istraživačkih projekata navedenih u prvom poglavlju, gdje će se Akademija pojaviti prvenstveno kao inicijator i koordinator, a parcijalno, prema svojim kadrovskim mogućnostima, kao realizator, u odjeljenjima je vođena diskusija i o individualnoj aktivnosti članova Akademije na realizaciji pojedinih užih istraživačkih zadataka. Ti zadaci predstavlja ju predmet ličnog interesa pojedinih članova Akademije i djelomično se uklapaju u ranije navedene istraživačke projekte, kao specijalne teme, a djelomično se uopšte ne uklapaju. Iz njih se vidi lična preokupacija pojedinih članova, a pitanje njihovog finansiranja će biti rješavano u budućoj aktivnosti Akademije, zavisno od finansijskih mo gućnosti i njihovog uklapanja u opšti plan aktivnosti, o čemu će se redovno raspravljati u odjeljenjima i u Predsjedništvu, kao i u Fondu za naučni rad. Ukupno ima 46 tema, a njihov sumarni pregled po pojedinim odjeljenjima je slijedeći:

A. Odjeljenje prirodno-matematičkih nauka

1. Dendroflora i šumske zajednice na području Bosne i Hercegovine i susjednih oblasti;
2. Istraživanje tehnologije stočne proizvodnje u jednom regionu Bosne i Hercegovine;
3. Uloga žutog tijela u etiologiji neplodnosti domaćih životinja;
4. Konkrecije u zemljištima Jugoslavije;
5. Promjenljivost morfološko-taksonometrijskih karaktera u populaciji različitih ribljih vrsta;
6. Istraživanja neuro-endokrinog sistema ovaca s obzirom na reproduktivne fenomene;
7. Istraživanja involucije maternice i funkcionalnog stanja jajnika kod krmače "post partum";
8. Ispitivanje rješenja nekih funkcionalnih jednačina;
9. Neki problemi komutativne i linearne algebre;
10. Vjerovatnoća i statistika, sa primjenama u tehnici;
11. Rješenje funkcionalne jednačine za kosinus u Banachovom prostoru i u fokalno-konveksnim prostorima.

B. Odjeljenje tehničkih nauka

12. Facija mezozoika Bosne i Hercegovine;
13. Azbestni otpaci kao pucolani i agregati;
14. Leteći pepeo iz industrijskih pogona kao sastavni dio vještačkog kamena;
15. Uticaj mikrolegiranja na osobine konstrukcionog čelika;
16. Sintetička smola i njena primjena u gradjevinarstvu;
17. Problemi izgradnje krupnih gradjevinskih objekata u krečnjačkim masivima;
18. Projektovanje objekata otpornih na zemljotres;
19. Formiranje mikrourbanih stambenih grupacija i organizacija stana u nekim specijalnim uslovima;
20. Karakteristike arhitektonskih realizacija u Bosni i Hercegovini u periodu od 1878. do 1918;
21. Balneotehnička rješenja zahvata i racionalno iskorištavanje termomineralnih voda i plinova na prostoru sliva Bosne;
22. Geološka studija izvorišta rijeke Bosne;
23. Klasifikacija stijena u hidrogeološkom smislu;
24. Zaštita voda u uslovima prostorne koncentracije industrije i urbanih naselja;
25. Eksperimentalno utvrdjivanje koeficijenta proizvodnje topline - za razne vrste čelika i aluminijuma;
26. Računski metodi za izračunavanje temperaturnog polja u toku zavarivanja;
27. Rad na Fourrierovoj analizi i teoriji zbirljivosti divergentnih redova;
28. Razvitak po sopstvenim funkcijama rubnog problema oscilirajuće membrane.

C. Odjeljenje medicinskih nauka

29. Problemi plijesni u hrani životinja i ljudi;
30. Problemi ishrane i radne sposobnosti u poodmakloj dobi;
31. Uticaj ishrane i vode područja gdje ima najviše endemskog nefritisa na život štakora;
32. Način ishrane trudnica oboljelih od zarazne žutice;
33. Lični dohoci i njihova reperkusija na ishranu i pojavu tuberkuloze;

34. Odabrana poglavlja iz komparativne patologije i ambijentologije-etiopatogenetske, terapeutske i profilaktične korelacije nekih bolesti životinja sa nekim bolestima ljudi;
35. Komparativna patologija domaćih životinja u regionu zahvaćenom endemskim nefritisom;
36. Iznalaženje model-sistema za ispitivanje lijekova, otrova i drugih supstanci.

D. Odjeljenje društvenih nauka

37. Pravna zaštita pronalazaka;
38. Svojinskopravni odnosi u Jugoslaviji;
39. Narodne pjesme Bosne i Hercegovine.

E. Odjeljenje za književnost i umjetnost

40. Razvojne tendencije književnosti Bosne i Hercegovine od 1945-1970;
41. Poetska čistota "Nečiste krvi" B.Stankovića;
42. Srpski i hrvatski pisci na početku XX vijeka (impresije i simbol);
43. Kmetovske bune i ustanci kao literarni motiv;
44. Francuska književnost i kultura na stranicama najstarijih književnih časopisa u Bosni i Hercegovini;
45. Francuski putnici u Bosni i Hercegovini u razdoblju 1816 do 1878 i njihovi utisci o njoj;
46. André Gide i Roger Martin du Gar: književno prijateljstvo.

ANU BiH
АНУ БиХ

V KOMUNIKACIONA AKTIVNOST

Rezultati rada Akademije će se, izmedju ostalog, reflektovati i u komunikativnoj djelatnosti, u okviru koje treba da se prenose rezultati naučnoistraživačkog rada na ostale zainteresovane krugove i na društvenu zajednicu kao cjelinu. Ta aktivnost predstavlja veoma važnu poziciju u radu Akademije i odvija se u dva vida, i to: organizovanjem raznih skupova i publicističkom djelatnošću. U slijedećim izlaganjima biće prikazana obadva vida po pojedinim odjeljenjima:

Skupovi:

Svako odjeljenje je predvidjelo u svom srednjoročnom planu odredjen broj skupova, i to kako slijedi:

A. Odjeljenje prirodno-matematičkih nauka

1. Simpozijum o flori Bosne i Hercegovine povodom 100-godišnjice rodjenja i 25-godišnjice smrti Karla Malya;
2. Simpozijum o biljnoj geografiji Balkanskog poluotoka povodom 100-godišnjice rodjenja Nedeljka Košanina u zajednici sa SANU;
3. Simpozijum o problemima krških zemljišta;
4. Savjetovanje u okviru Odbora za zaštitu prirodne sredine;
5. Savjetovanje u okviru Odbora za prirodne resurse.

B. Odjeljenje tehničkih nauka

6. Savjetovanje o regionalnim aspektima zaštite voda;
7. Simpozijum o sintetičkoj smoli i vještačkim vlaknima kao savremenom tehničkom materijalu;
8. Simpozijum o mineralnim bogatstvima Bosne i Hercegovine;
9. Simpozijum o prenosu mase i toplote;
10. Savjetovanje o problemima geološke nauke u Bosni i Hercegovini.

C. Odjeljenje medicinskih nauka

11. Savjetovanje o medicinskoj dokumentaciji;

12. Simpozijum o izoliranim organima;
13. Simpozijum o grizeofulvinu;
14. Simpozijum o novijim dostignućima u oblasti vezikalne hematurije goveda i endemske gušavosti ljudi;
15–18. Godišnji sastanci sa širim krugovima radi sagledavanja naj aktuelnijih naučnih problema na području zdravstvene zaštite i patologije uopšte.

D. Odjeljenje društvenih nauka

19. Kolokvij na temu: Projekcija dugoročnog razvoja Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine u periodu 1971–85.godine;
20. Savjetovanje filozofa; Period
21. Savjetovanje sociologa;
22. Skup posvećen stogodišnjici "Nevesinjske puške" 1975

E. Odjeljenje za književnost i umjetnost

23. Savjetovanje o koncepcijama i metodologiji izrade istorije književnosti u Bosni i Hercegovini;
24. Savjetovanje o koncepcijama i metodologiji izrade istorije likovnih umjetnosti u Bosni i Hercegovini.

Publikacije:

A. Odjeljenje prirodno-matematičkih nauka Period

1–2. "Radovi" 1972
3–4. "Radovi" 1973
4–5. "Radovi" 1974
5–8. "Radovi" 1975
9. "Prilozi flori Bosne i Hercegovine" (materijali sa Simpozijuma)
10. "Prilozi biljnoj geografiji Balkanskog poluotoka" (materijali sa Simpozijuma)
11. "Problemi krških zemljišta" (materijali sa Simpozijuma)
12. "Problemi zaštite prirodne sredine" (materijali sa Savjetovanja)
13. "Prirodni resursi Bosne i Hercegovine" (materijali sa Savjetovanja)

ANU BiH АНУ БиХ

		Period
14.	Acta biogeographica peninsulae Balcaneae-specijalna publikacija	1972

B. Odjeljenje tehničkih nauka

15.	"Radovi" - jedna sveska	1972
16–17.	"Radovi" - dvije sveske	1973
18–19.	"Radovi" - dvije sveske	1974
20–21.	"Radovi" - dvije sveske	1975
22.	"Zaštita voda u uslovima prostorne koncentracije industrije i naselja" (posebno izdanje)	
23.	"Iskorištavanje termomineralnih voda" (posebno izdanje)	
24.	"Bespravna stambena izgradnja i njen odraz na prostorni i funkcionalni razvoj gradova u Bosni i Hercegovini (posebno izdanje)	
25.	"Geologija okoline Sarajeva" (posebno izdanje)	
26.	"Problematika rudnog blaga u Bosni i Hercegovini" (posebno izdanje)	
27.	"Sintetički materijali i vlakna" (posebno izdanje)	
28.	"Razvitak po sopstvenim funkcijama rubnog problema oscilirajuće membrane" (posebno izdanje)	
29.	"Naučna saopštenja Odjeljenja tehničkih nauka".	

C. Odjeljenje medicinskih nauka

30.	"Radovi" - jedna sveska	1972
31.	"Radovi" - jedna sveska	1973
32.	"Radovi" - jedna sveska	1974
33.	"Radovi" - jedna sveska	1975
34.	Materijali sa Simpozijuma o izoliranim organima	
35.	Materijali sa Simpozijuma o grizeofulvinu	
36.	Materijali sa Simpozijuma iz komparativne patologije.	

D. Odjeljenje društvenih nauka

37–38.	Materijali vezani za dugoročnu projekciju razvoja Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine - - dvije knjige	1973

ANU BiH АНУ БиХ

		Period
39–40.	"Radovi" – dvije sveske	1972
41–42.	"Radovi" – dvije sveske	1973
43–44.	"Radovi" – dvije sveske	1974
45–46.	"Radovi" – dvije sveske	1975
47.	"Pravna zaštita pronalazaka" (posebno izdanje)	
48.	"Svojinskopravni odnosi u Jugoslaviji" (posebno izdanje)	
49.	Dokumenti iz ostavštine "Franje Zaha"	
50.	Dokumenti o Bosni i Hercegovini iz Vatikanskog arhiva	
51.	"Prilozi islamizaciji Bosne i Hercegovine (monografija)	
52–57.	Istorija naroda Bosne i Hercegovine – 6 knjiga.	

E. Odjeljenje za književnost i umjetnost

58–60.	"Radovi" – tri sveske
61–63.	"Monografije iz oblasti književnosti i umjetnosti Bosne i Hercegovine – 3 sveske (posebna izdanja)
64–67.	Bibliografija radova o narodnoj književnosti – 4 knjige (Gradja)
68.	Izbor iz poezije pjesnika iz Bosne i Hercegovine koji su pisali na orijentalnim jezicima (posebno izdanje).

U ovom spisku nisu navedene posebne publikacije Centra za balkanološka istraživanja i Komisije za lingvistička ispitivanja.

A N E K S (I)

SREDNJOROČNI PLAN RADA CENTRA ZA BALKANOLOŠKA ISPITIVANJA

ANU BiH
АНУ БиХ

Iako se Centar ne odriče šire perspektive u kojoj bi trebalo obuhvatiti sve stare balkanske narode (ili možda Imperium Romanum), u slijedećim godinama će se napori dobrim dijelom koncentrisati na izučavanje materijalne i duhovne kulture ilirskih plemena na Balkanu. U tu svrhu pristupiće se prvo prikupljanju gradje, a tek onda izradi serije studija o kulturnom nasljedju starobalkanskih plemena.

Prikupljanje gradje će obuhvatiti arheološku, onomastičku i historiografsku gradju. Cilj ovog prikupljanja biće prvenstveno odredjivanje kulturnih područja, a to znači i definisanje geografskih oblasti pojedinih etničkih skupina (plemena ili grupe plemena). Na osnovu ovako prikupljene gradje prišlo bi se pisanju studija iz pojedinih naučnih oblasti, kao i pisanju većih interdisciplinarnih studija i djela. Ovo bi u suštini predstavljalo pristup pisanju prave istorije ilirskih plemena i ilirskog etnosa u cjelini.

U isto vrijeme će se nastaviti i one djelatnosti kojima se Centar dosada bavio i završiće se započeti poslovi na izdavanju korpusa, bibliografija, onomastičkih studija, istoriografskih studija i drugih sličnih djela. On će, pored toga, obratiti posebnu pažnju na prikupljanje gradje i izučavanje materijalne i duhovne kulture Slavena na sjeverozapadnom Balkanu za vrijeme prvih vjekova njihovog boravka na ovom području, nastojaće da se započne sa sistematskim radom u okviru osmanistike, orijentišući se na one sektore koji imaju širi balkanski karakter i koji nisu zastupljeni u postojećim institucijama.

U vezi s ovim opštim okvirom slijede dalji, pojedinačni i razradjeni zadaci.

1. U toku idućih pet godina Centar će završiti formiranje onog dijela dokumentacionog centra koji se odnosi na materijalnu i duhovnu kulturu ilirskih plemena. Ova dokumentacija će sadržavati višestruke kartoteke koje će obuhvatiti gradju iz pojedinih regija u našoj zemlji, i na taj način omogućiti sintetsko izučavanje paleobalkanskih plemena i drugih etničkih grupacija.

Ovaj posao će se odvijati u tri pravca:

a) Sakupljanje gradje iz širih regiona prema principima koji su dosada primjenjivani pri sakupljanju gradje za ilirsko pleme Delmata i za plemena jugoistočnog alpskog područja. Hronološki okvir će se kretati, u principu, izmedju tzv. Egejske seobe (otprilike XVII v.pr.n.e.) i kraja I vijeka pr.n.e.

U vezi s ovim zadatkom kompletiraće se, u prvom redu, obrada područja ilirskog plemena Delmata, sakupljanjem odgovarajućih podataka za osvjetljavanje tipova naselja, oblika nastambi i proizvodnje keramike.

U isto vrijeme pristupiće se organizaciji posla na takvoj obradi teritorije ilirskog plemena Liburna, dok bi poslije toga došle u obzir teritorije ilirskih plemena Histra i Japoda. Paralelno bi tekao i rad na istorijskoj obradi tih plemena.

Centar će nastojati da u ovom razdoblju uspostavi čvršću saradnju sa Balkanološkim institutom SANU u Beogradu i da preko njega organizuje sličan rad za teritoriju zapadne Srbije.

b) Formiranje kompletne kartoteke grobnih nalaza sa područja Jugoslavije koji pripadaju paleobalkanskom stanovništvu.

Ovakva kartoteka će pružiti izvanredne i mnogobrojne mogućnosti za proučavanje materijalne i duhovne kulture, društvenih odnosa i drugih vidova života starih balkanskih stanovnika. U prvo vrijeme će se pristupiti obradi ilirskog etničkog područja (sjeverozapadni i dio centralnog Balkana), a kasnije se mogu obuhvatiti i druga etnička područja. Kada bude napravljena ovakva kartoteka, ona će, zajedno sa onom prvom, biti izvanredna naučna akvizicija Centra, i postati mnogo privlačnija za sve one koji se bave paleobalkanističkim proučavanjima. Za moderno naučno iskorištavanje ovakvih kartoteka potrebna je njihova mehanografska obrada, odnosno problematska klasifikacija.

c) Nastaviće se rad na prikupljanju i obradi vodećih arheoloških tipova i pojava na širem ilirskom i uopšte balkanskom području, kako je to već započeo dr Stane Gabrovec sa određenim tipom fibula.

2. Centar će preuzeti praćenje rada na proučavanju Tračana, Dačana i drugih istočnobalkanskih starih naroda. U zajednici sa Balkanološkim institutom u Beogradu, Centar će u dogledno vrijeme proširiti spomenutu ilirsku dokumentaciju i na druga starobalkanska plemena.

Sada će Centar preuzeti organizaciju oko izrade kompleksne bibliografije, pod naslovom "Bibliographia Thraco-Dacica". Ta biblio-

grafija bi trebalo da bude izradjena po uzoru i na principima već objavljene bibliografije Aleksandra Stipčevića "Bibliographia Illyrica".

U svom sistematskom bibliografskom radu Centar će redovno objavljivati dopune bibliografije "Bibliographia Illyrica", a prići će i izradi drugih sličnih bibliografskih cjelina, kao što su: etnografska, antička bibliografija, bibliografija o Vlasima, bibliografija Crne Gore i slične bibliografije.

3. U pogledu prikupljanja starih balkanskih toponomastičkih relikata, Centar će u idućem periodu koncentrisati svoje napore u slijedećim pravcima:

a) na prikupljanju podataka o čitavom toponomastičkom radu u Jugoslaviji,
b) na sastavljanju specijalne onomastičke bibliografije, s osobitim obzirom na lingvističku arheologiju,
c) ekscerpiranje toponima iz povijesnih djela po odredjenim kriterijima,
d) istraživanje tipične slovenske toponimije u Prigorju radi preciznije eliminacije slavenskog sloja u krajevima gdje se traže ostaci starobalkanske onomastike (rukovodioci rada: dr P.Šimunović i dr V.Putanec iz Zagreba). Ovaj rad bi služio kao temelj za izdvajanje starobalkanske onomastike na drugim područjima ovoga dijela Balkana.

Oslanjajući se na saradnju sa odgovarajućim institucijama, Centar treba da pokuša organizovati sistematski rad na:

e) sakupljanju imenskih elemenata za koje postoji mogućnost da sadrže predslavenske podatke,
f) sakupljanju gradje za mikrotoponomastiku iz pojedinih regiona Balkana,
g) na ihtionimiji i fitonimiji sa područja kojima se bavi ovaj Centar.

4. Nastaviće se proučavanje romanskih jezičkih elemenata na području Hercegovine i Crne Gore.

Ova proučavanja su potrebna zbog toga što su navedena područja relativno slabo proučena iz ovog aspekta, a očekuje se vrlo interesantna gradja. Pored ostalog, ona će doprinijeti i daljem proučavanju romansko-slavenske simbioze, što je sigurno vrlo aktuelan nauč-

ni problem u našoj zemlji.

5. Isto tako, nastaviće se izučavanje istorijske i kulturne problematike perioda seobe naroda. Ovo izučavanje bi se odvijalo u tri prav ca:

a) kompletiranje slike o stanju istraženosti ovog perioda,
b) iniciranje fundamentalnih istraživanja najvažnijih punktova,
c) davanje podrške odgovarajućim institucijama za rad na proučavanju ovog perioda.

Pošto je na području sjeverne i istočne Bosne, kao i na nekim drugim predjelima Bosne i Hercegovine, došlo do otkrića izuzetno važnih ostataka najstarije materijalne kulture Slavena, Centar će preuzeti na sebe neposrednu brigu oko daljeg istraživanja ovih ostataka i o publikovanju ove izuzetno važne naučne gradje. Treba napomenuti da su ovo jedini nalazi te vrste u Jugoslaviji, i da predstavljaju veliku naučnu vrijednost ne samo za našu zemlju, nego i za proučavanje Južnih Slavena i njihovog doseljenja u cjelini. Centar će publikovanjem rezultata ovih istraživanja doprinijeti i svojoj daljnjoj afirmaciji, kao i afirmaciji naučnih stremljenja Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine.

6. U okviru etnoloških ispitivanja Centar će usmjeriti svoj rad u slijedećim pravcima:

a) Iako su etnološka istraživanja po svojoj prirodi nužno u najširem smislu komparativna, ipak će se ona - u smislu sadašnjih zadataka Centra - usmjeriti u prvom redu na kulturnu i etničku problematiku srednjobalkanskog i zapadnobalkanskog (dinarskog) područja.
b) U vezi sa problematikom naznačenom u prethodnoj tački, nameće se, prvenstveno, potreba da se izradi etnološka bibliografija, koja bi obuhvatala kulturu naroda balkanskog dijela Jugoslavije. Privremeno, kao prvi korak, trebalo bi u roku od 3 godine izraditi tematsku bibliografiju literature koja se direktno bavi materijalnom, socijalnom i duhovnom kulturom naroda spomenutog područja.

   U daljem radu će se nastojati da se izradi potpuna anotirana (rezonirana) bibliografija časopisa i literature koja se direktno ili indirektno odnosi na tu tematiku.
c) Prva okvirna tematika problematike naznačene u tački a) treba da obuhvati:

1. doticaje predslavenskog i slavenskog stanovništva,
2. odnose izmedju Slavena i kasnijih Vlaha.

d) Pojedinačne relevantne teme i činjenice u okviru opšte tematike u prethodnoj tački proizlaziće postepeno iz konkretnog naučnog istraživanja na polju etnologije i drugih disciplina. Kao mogući primjeri za takve teme su: stočarstvo, keramika, novogodišnji-božićni i uopšte vjerski običaji, svadbeni i pogrebni običaji, društvena organizacija (porodica, rod, selo), narodna arhitektura i nošnja.

U vezi s prethodnim zadacima Centar će nastojati da u toku rada i pri izboru tema dodje do koordinacije ne samo sa ustanovama koje po svom karakteru odgovaraju Centru, nego i sa etnološkim ustanovama, organizacijama i istaknutim etnolozima u Jugoslaviji i inostranstvu.

e) Za rješavanje zadataka Centra na ovom polju djelatnosti bila bi potrebna i saradnja fizičke antropologije, kao i poznavanje kavkaskih i orijentalnih jezika. Centar će nastojati da se, u slučaju potrebe, omogući obrazovanje takvih mladjih stručnjaka.

7. U toku idućih pet godina Centar će izdati dva korpusa sa po tri sveske, na kojima rade profesori dr Duje Rendić-Miočević i dr Mate Suić. To su:

- Rerum Illyricarum fontes epigraphici,
- Fontes rerum Illyricarum.

Izdavanje ovih korpusa popuniće ogromnu prazninu koja danas postoji u sistematskom poznavanju epigrafskih i istoriografskih izvora o Ilirima i drugim balkanskim narodima. U prvom korpusu će biti prezentirani svi oni epigrafski spomenici koji su značajni za političku i kulturnu povijest ilira, dok će drugi donijeti sve podatke iz djela grčkih i rimskih pisaca, koji cjelovito ili fragmentarno spominju našu zemlju, odnosno narode i plemena koji su je naseljavali u antičko doba.

Pored toga, Centar će redovno izdavati svoj Godišnjak, u kojem pretežno objavljuje naučne radove iz okvira paleobalkanistike. Isto tako, Centar će objaviti i ona djela svojih saradnika koja se odnose na zadatke iz programa razvoja naše institucije.

Objavljivanje ovih posebnih djela će biti uslovljeno saglasnošću stalnih saradnika na redovnim sastancima Centra.

8. U idućem periodu treba preduzeti obziljne korake na učvršćivanju saradnje sa odgovarajućim balkanološkim institutima i centrima u našoj zemlji i u ostalim evropskim zemljama. To je preduslov za dalju afirmaciju samog Centra u naučnom svijetu.

9. Pristupiće se formiranju vlastite biblioteke, koja bi sadržavala osnovnu tekuću balkanološku literaturu, kao i onu literaturu koja je vezana za problematiku na kojoj Centar radi.

10. Pošto se sadašnja organizacija Centra pokazala kao veoma pogodna za obavljanje zadataka na polju paleobalkanistike u Jugoslaviji, u toku idućih pet godina ne treba mijenjati ovu organizaciju. Potrebno je samo da se Centar ojača novim stručnim i naučnim saradnicima iz oblasti arheologije, osmanistike, etnologije, fizičke antropologije, istorije i sl. Potrebno je, isto tako, da se obezbijedi sigurnija prostorna i materijalna baza za proširenje naučnog rada, koji već ima institutski karakter.

ANU BiH
АНУ БиХ

A N E K S (II)

SREDNJOROČNI PLAN RADA KOMISIJE ZA LINGVISTIČKA ISPITIVANJA

ANU BiH
АНУ БиХ

Plan istraživanja ove Komisije razvijaće se u ovom periodu u duhu osnovnog programa koji je u Odjeljenju usvojen prilikom osnivanja Komisije.

Sektori rada:

1) Dijalektološki atlasi: a) opšteslovenski, b) nacionalni;
2) Opštija dijalektološka ispitivanja-cilj: prikupljanje i sredjivanje gradje; izrada monografskih studija;
3) Onomastička ispitivanja-prikupljanje, sredjivanje i obrada gradje;
4) Arhiv govorne riječi - prikupljanje i dalje upotpunjavanje gradje;
5) - a) prikupljanje gradje i izrada kvestionara za terminologije: 1. stočarsko-ratarsku, 2. geografsku i 3. rodovsku;
   - b) izrada probnih studija;
6) Izrada bibliografija stručne literature raspodijeljene na posebne oblasti i discipline;
7) Saradnja sa lingvističkim institucijama u stranim zemljama;
8) Rječnik crkvenoslavenskog (opšteslavenskog) literarnog jezika.

Ad 1)

I Od 1972-1974. godine: a) popunjavanje i upotpunjavanje prikupljene gradje u upitnicima OLA; b) obavljanje poslova oko pitanja (četiri stotine) koja treba da budu obradjena za četiri toma; planira se da se rediguju i predaju u štampu u ovom roku; c) za domaću upotrebu - u Akademiji - kartoniranje gradje iz 5-6 upitnika.

II Od 1974-1975. godine: ravnomjerno obavljanje poslova na našem terenu kako će ih predvidjeti Medjunarodna OLA-komisija.

III Od 1973-1975. godine (zaključno): popunjavanje upitnika za domaći atlas - prosječno po tri godišnje.

Angažovanje stručnih snaga se raščlanjuje: a) terenski rad - skupno po šezdeset dana godišnje; b) kartoniranje, koje će vršiti stručno osoblje, računajući da će od 1972. godine za ove poslove biti angažovano jedno stručno-tehničko lice, a od 1974.godine još jedno lice; c) jednomjesečni boravak lica koje će rukovoditi tehničkim poslovima oko atlasa u nekoj od stranih zemalja gdje će se zakazivati radni sastanci za izradu karata.

Ad 2)

a) Nastaviće se prikupljanje gradje na nizu punktova na kojima je i ranije radjeno, a uz to će se i proširivati mreža punktova; b) pristupiće se izradi kraćih i dužih rasprava iz okvira dijalektoloških ispitivanja; c) do kraja ovog perioda treba da bude omogućeno da se u kasnijem vremenu (do 1980. godine) izradi monografija koja bi dala detaljno razradjenu i sintetično rezimiranu perspektivu bosanskohercegovačke dijalekatske oblasti.

Za prosječno angažovanje stručnih snaga na terenu u ove svrhe predvidja se 68 dana godišnje; uz to treba dodati po 30 dana godišnjeg rada studenata na terenu radi prikupljanja gradje.

Ad 3)

Poslovi na onomastičkim ispitivanjima obavljaće se prema planu Medjuakademijskog odbora za onomastiku.

Ad 4)

Poslovi na prikupljanju gradje za Arhiv govorne riječi će se obavljati na terenu istodobno sa poslovima iz tačke 2) i sa poslovima iz tačke 5). I pored toga, a prema ukazanoj potrebi, predvidja se svake godine petnaestodnevni boravak jednog lica u centrima srpskohrvatskog jezičkog terena (perspektiva intonacionih razlika u cilju stilističkolingvističkih i standardnolingvističkih ispitivanja). Od 1972.godine će se zaposliti jedno stručno lice, koje bi imalo zadatak: a) sredjivanje dosad prikupljene i novoprikupljene gradje, b) isto lice bi moglo obavljati poslove na sredjivanju gradje iz tačke 2).

Ad 5)

I Godine 1972, 1973, i 1974. radiće se za stočarsko-ratarsku terminologiju, u saradnji sa Centrom za balkanološka ispitivanja, na: a) sredjivanju i inventarisanju dosad prikupljene gradje; b) ispisivanju bibliografije posebnih dosadašnjih poslova na ovoj problematici u Republici i u drugim centrima (prema ukazanoj potrebi, moralo bi se predvidjeti do 40 dana boravka na terenima ili u naučnim centrima); c) u ovom vremenu, na osnovu sredjenog materijala, izradiće se osnovni kvestionar sa uputstvima za dalji rad; d) istodobno će se uspostaviti kontakti sa slovenskim institucijama koje budu voljne da prihvate saradnju

na ovom planu (programi saradnje bi se utvrdjivali u kontaktima sa ljudima koji će učestvovati na dijalektološkim sastancima, lingvističkim simpozijumima, slavističkom kongresu 1973. godine, prilikom gostovanja i sl.).

II Godine 1975. bi se počelo na jednom broju (10–15) punktova intenzivno raditi na popunjavanju upitnika za sve tri terminologije, a za taj posao bi se moglo predvidjeti godišnje mjesec do mjesec i po rada na terenu; dalje razdoblje bi bilo predvidjeno za izradu terminoloških rječnika.

III U 1972. (ili najkasnije 1973.) godini bi se moralo obezbijediti mjesto za jedno stručno lice koje će biti upućeno (i u naučnom smislu perspektivno) u poslove ove vrste.

IV Ostale dvije terminologije bi se radile, manje ili više, uporedo sa stočarsko-ratarskom, s tim što bi se u prvom periodu izradili nacrti kvestionara.

Ad 6)

Bibliografije bi se radile sa izvjesnim brojem sposobnih saradnika koji bi bili posebno angažovani za ovaj posao.

Ad 7)

U smislu ranije zamišljene saradnje sa stranim akademijama u 1972. godini će početi dvomjesečna razmjena sa Poljskom akademijom (Warszawa), a od 1973. godine u planu je da počne razmjena i sa Čehoslovačkom i Sovjetskim Savezom. Na taj način bi se od 1974.godine moglo računati sa godišnjom razmjenom stručnjaka od tri puta po dva mjeseca. Na planu naučnoistraživačkog rada (za obradu značajnijih tema), od 1974. godine će se obezbijediti po mjesec dana razmjene sa nekom od slovenskih zemalja.

Ad 8)

Perspektivni stručni plan rada za period od 1972–1975. predvidja:

1972. U ovoj godini predvidja se ekscerpiranje rječničke gradje komparativnom metodom iz tri kodeksa (Čajničko, Kopitarovo i Ni-

koljsko evandjelje).

1973. Ekscerpiranje gradje komparativnom metodom iz Pripkovićeva evandjelja, Evandjelja iz Dovolje, Beogradskog evandjelja i iz evandjeoskih tekstova Hvalova i Mletačkog zbornika.

1974. Ekscerpiranje (komparativno) iz slijedećih rukopisa: Sofijskog evandjelja, Manojlova evandjelja, odlomka evandjeoskog teksta iz Radosavljevog rukopisa, zatim iz Batalovih, Belićevih i Grigorović-Giljferdingovih listića.

1975. Pošto bi se u prethodnoj godini završilo sa ekscerpcijom leksičke gradje iz evandjelja, moglo bi se pristupiti njenom redigovanju.
Slijedeći posao u ovoj godini bi bio: ekscerpiranje gradje (to talnom metodom) iz Hvalova apostola.

***

Zbog osnivanja Instituta za srpskohrvatski jezik izvršiće se i reorganizacija Komisije i razgraničiti poslovi radi njihovog što efikasnijeg obavljanja.

АНУ БиХ АНУ БиХ

ANU
ВіН
АНУ
БиХ